

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

1. Nazwa

PRZYŁUBIE – ZESPÓŁ RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

Pierwsza wzmianka : 1359 r.

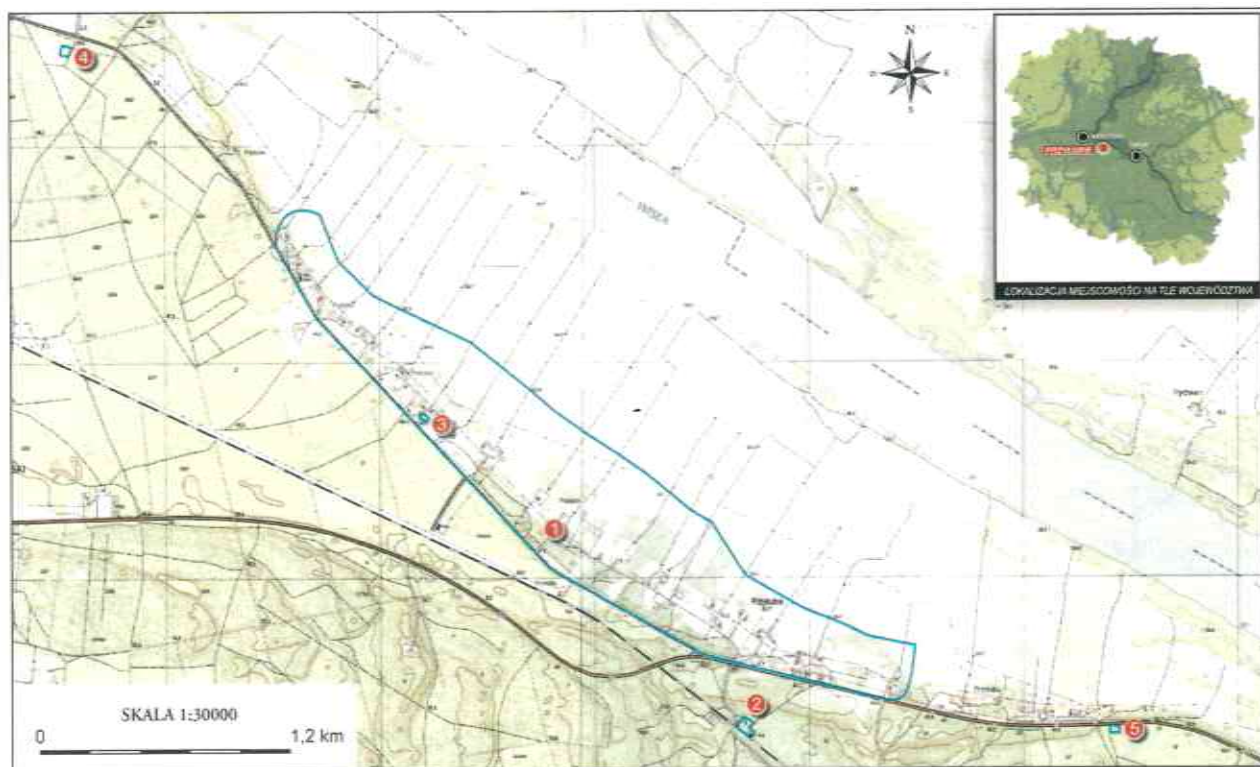
Zabudowa: zabudowa wiejska z poł. XIX . – pocz .XX w.

PRZYŁUBIE

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres (ulica i nr posesji)

86-050 PRZYŁUBIE

5. Przynależność administracyjna

województwo: **kujawsko- pomorskie**

powiat: **bydgoski**

gmina: **Solec Kujawski**

6. Formy ochrony

Zabytek nieruchomy ujęty w

Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

— GRANICA STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (B)

LEGENDA: 1 – zespół wiejski: zabudowa drewniana i murowana z poł. XIX w. - pocz. XX w. m.in. kapliczka, szkoła, ob. dom nr 28, domy nr 5 (drew.), 8, 10 (drew.), 14 (drew), 27, bud. Gosp. przy domu nr 27, ogrodzenie; zagroda nr 23: dom, zagroda nr 23: bud. gosp. I, zagroda nr 23: bud. gosp. II; 2 – zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei, budynek gospodarczy przy domu kolejowym, dom pracowników kolei, 3 – cmentarz ewangelicko-mennoncki z 2. poł. XIX w. (nieczynny), 4 – cmentarz ewangelicki z XIX w. (nieczynny), 5 – cmentarz ewangelicki z XIX w. (Przyłubie – Jajtawy) (nieczynny)

8. Historia, opis i wartości

wieś szlachecka, wzmiankowaną po raz pierwszy w 1359 r. W 1594 r. właściciel wsi Maciej Przyłubski wystawił w Toruniu dokument, mocą którego część posiadłości wydzierżawił osadnikom ołędzskim. Kolonistów (około 10 rodzin) reprezentowali Maciej i Herman Becker. Nowa osada ołędzka, zlokalizowana we wschodniej części wsi, miała nosić nazwę Przyłubia Małego lub Niemieckiego. Część zachodnia nazywana była Przyłubiem Wielkim lub Polskim. We wschodniej części Przyłubia Niemieckiego, od Piaskowej Karczmy (Sand Krug) po folwark Katrinchen, zlokalizowana była osada Jajtawy, wzmiankowana w 1699 i 1791 jako przynależna do parafii katolickiej p.w. Stanisława w Solcu Kujawskim. Ewangelicy stanowili zdecydowaną większość mieszkańców Przyłubia Niemieckiego, które od zachodu graniczyło z Przyłubiem Polskim. Od 1772 r. Przyłubie znalazło się w granicach królestwa pruskiego. W 1833 r. w Przyłubiu Niemieckim mieszkało 223 osób (216 ewangelików, 7 katolików) w 30 domach]. Miejscowość obejmowała również kępy na Wiśle. W 1846 r. wsie Przyłubie Polskie i Niemieckie należały do majątku należącego do von Kriegera. Kolejny spis z 1860 r. podaje, że w Przyłubiu Niemieckim mieszkało 204 osób (wszyscy ewangelicy) w 32 domach. Na miejscu znajdowała się szkoła elementarna. W Przyłubiu Polskim mieszkało 37 osób (wszyscy ewangelicy) w 6 domach. Wieś ta była częścią majątku, którego właścicielem był Weisser. Mieszkało w nim 98 osób (71 ewangelików, 27 katolików) w 6 domach. W 1881 r. Przyłubie Niemieckie było wsią i okręgiem wiejskim w powiecie bydgoskim. We wsi mieszkało 259 osób (wszyscy ewangelicy) w 28 domach, natomiast w całym okręgu 284 osób (271 ewangelików, 12 katolików, 1 Żyd). Do okręgu oprócz wsi należała osada Piaski (13 osób) oraz domy kolejarzy (12 osób). W latach 1844-1850 utwardzono szosę prowadzącą przez Przyłubie z Solca do Torunia. W 1861 r. przez Łęgnowo, Solec Kujawski i Przyłubie poprowadzono Kolej Warszawsko-Bydgoską łączącą Bydgoszcz z Toruniem, Włocławkiem, Kutnem i docelowo z Warszawą.

Inne nazwy miejscowości: Deutsch Przyłubie (niem. 2. poł. XVIII - 1. poł. XIX w.), Graetz an der Weichsel (niem. 2. poł. XIX w.), Weichselthal (niem. k. XIX – 1. poł. XX w.)

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania: dobry, poprawny, zły

Postulaty dotyczące konserwacji:

1. Bezwzględne zachowanie historycznego układu wsi, z zachowaniem proporcji wysokościowych zabudowy
2. Zachowanie układu i przebiegu dróg z zachowaniem ich szerokości, przekroju i historycznej nawierzchni (odtworzenie)
3. Utrzymanie historycznych linii zabudowy oraz wysokości i proporcji budynków, geodachów, materiałów wykończeniowych
4. Zachowanie lub nawiązanie zagospodarowaniem terenu do historycznego podziału dz.
5. Zachowanie zabudowy historycznej wpisanej do ewidencji zabytków z wymogiem jej konserwacji, rewaloryzacji i rekonstrukcji realizowanym przez remonty konserwatorskie
6. Nowa zabudowa wprowadzana jedynie w miejscu wcześniej istniejącej, potwierdzonej historycznie lub ewentualnie dostosowana do historycznego układu wsi
7. Przywrócenie historycznego pokrycia dachów na obiektach historycznych i zastosowanie na nowej zabudowie
8. Zachowanie lub rekonstrukcja historycznych ogrodzeń,
9. Usuwanie obiektów dysharmonizujących, uporządkowanie zapleczy działek

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Sylwia Rejent, wrzesień 2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)